

"אין הגלויית מתכנסות אלא בזכות המשניות"

מסכת ראש השנה

נבחן בעל פה

משנה										בבא'א'	פרק
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א			א
ט	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א			ב
	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א			ג
	ח	ז	ו	ה	ד	ג	ב	א			ד

ראש השנה

פרק א

המקדש קים, מחללין אף על פלן
מפני תקנת הקרבן:

ה בין שגרא בליל בין שלא גרא
בעליל, מחללין עליו את השבת, רבי
יוסי אומר, אם גרא בעליל, אין
מחללין עליו את השבת:

ו מעשה שעברו יותר מארבעים זוג,
ועברו רבי עקיבא בלוד. שלח לו
בן גמליאל, אם מעכב אתה את
הרבים, נמצאת מכשילן לעתיד לבא:

ז אב ובנו שראו את החדש, ילכו.
לא שמצטרפין זה עם זה, אלא שאם
יפסל אחד מהן, יצטרף השני עם
אחר. רבי שמעון אומר, אב ובנו וכל
הקרובין, כשרין לעדות החדש. אמר
רבי יוסי, מעשה בטוביה הרופא,
שגרא את החדש בירושלים, הוא
ובנו ועבדו משחרר, וקבלו הפהגים
אותו ואת בנו, ופסלו את עבדו.
וכשבאו לפני בית דין, קבלו אותו
ואת עבדו, ופסלו את בנו:

ח אלו הן הפסולין, המשחק בקביא,
ומלוי ברבית, ומפריחי יונים, וסותרי
שביעית, ונעבדים. זה הכלל, כל
עדות שאין האשה כשרה לה, אף הן
אינן כשרים לה:

ט מי שגרא את החדש ואינו יכול
להלך, מוליכין אותו על הסמור,

א ארבעה ראשי שנים הם. באחד
בניסן ראש השנה למלכים ולרגלים.
באחד באולול ראש השנה למעשר
בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון
אומרים, באחד בתשרי. באחד
בתשרי ראש השנה לשנים ולשמטין
וליובלות, לנטיעה ולירקות. באחד
בשבט, ראש השנה לאילן, כדברי
בית שמאי. בית הלל אומרים,
בחמשה עשר בו:

ב בארבעה פרקים העולם נדון,
בפסח על התבואה, בעצרת על פרות
האילן, בראש השנה כל באי העולם
עוברין לפניו כבני מרון, שנאמר
(תהלים לג) היוצר יחד לבם, המבין
אל כל מעשיהם. ובהג נדונין על
המים:

ג על ששה חדשים השלוחין יוצאין,
על ניסן מפני הפסח, על אב מפני
המענית, על אולול מפני ראש השנה,
על תשרי מפני תקנת המועדות, על
כסלו מפני חגכה, ועל אדר מפני
הפורים. וכשהיה בית המקדש קים,
יוצאין אף על אדר מפני פסח קטן:

ד על שני חדשים מחללין את
השבת, על ניסן ועל תשרי, שבהן
השלוחין יוצאין לסורגא, ובהן
מתקנין את המועדות. וכשהיה בית

אפלו במטה. ואם צודה להם, לוקחין בידם מקלות. ואם היתה דרך רחוקה, לוקחין בידם מזונות, שעל מהלך לילה יום מסללין את השבת ויוצאין לעדות החדש, שנאמר (ויקרא כג), אלה מועדי יי אשר תקראו אותם במועדים:

פרק ב

א אם אינן מכירין אותו, משלחין אחר עמו להעידו. בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם. משקלקלו המינין, התקינו שלא יהו מקבלין אלא מן המכירים:

ב בראשונה היו משיאין משואות. משקלקלו הכותים, התקינו שיהו שלוחין יוצאין:

ג כיצד היו משיאין משואות, מביאין בלגסאות של ארז ארזיו וקנים ועצי שמן ונערך של פשתן וכורף במשיחה, ועולה לראש הקר ומצית בהן את האור ומוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהוא רואה את חברו שהוא עושה כן בראש הקר השני, וכן בראש הקר השלישי:

ד ומאין היו משיאין משואות, מהר המשחה לסרטבא, ומסרטבא לגרופינא, ומגרופינא לסורן, ומסורן לבית בלתי, ומבית בלתי לא זוזו משם, אלא מוליך ומביא ומעלה ומוריד עד שהיה רואה כל הגולה לפניו כמדורת האש:

ה חצר גדולה היתה בירושלים, ובית יעזק היתה נקראת, וישם כל העדים מתכנסים, ובית דין בודקין אותם שם. וסעודות גדולות עושין להם בשביל שיהו רגילין לבא. בראשונה לא היו זזין משם כל היום, התקין רבן גמליאל הגדול שיהיו מהלכין אלפים אמה לכל רוח. ולא אלו בלבד, אלא אף הסכמה הבאה לילד, והבא להציל מן הדלקה ומן הגיס ומן הנקר ומן המפלת, הרי אלו כאנשי העיר, ויש להם אלפים אמה לכל רוח:

ו כיצד בודקין את העדים, זוג שבא ראשון, בודקין אותו ראשון. ומכניסין את הגדול שבהן ואומרים לו אמר, כיצד ראית את הלבנה, לפני הסמה או לאחר הסמה, לצפונה או לדרומה, כמה היה גבוה ולאין היה נוטה, וכמה היה רחב. אם אמר לפני הסמה, לא אמר כלום. ואחר כך היו מכניסים את השני ובודקין אותו. אם נמצאו דבריהם מכונים, עדותן קצומת. ושאר כל הדעות שואלין אותם ראשי דברים, לא שהיו צריכין להן, אלא כדי שלא יצאו בפחי נפש, בשביל שיהו רגילים לבא:

ז ראש בית דין אומר מקדש, וכל העם עוזין אחריו מקדש מקדש. בין שנקראה בזמן בית שאל נקראה בזמן, מקדשין אותו. רבי אלעזר ברבי

צדוק אומר, אם לא נראה בזמנו, אין מקדשין אותו, שפבר קדשוהו שמים:

ח דמות צורות לבנות היו לו לרפן גמליאל בטבלא ובפחל בעליתו, שפבו מראה את ההדיוטות ואומר, הקנה ראית או כזה. מעשה שבאו שנים ואמרו, ראינוהו שחרית במזרח וערבית במערב. אמר רבי יוחנן בן גורי, עדי שקר הם. קשבאו לבינה קבלן רפן גמליאל. ועוד באו שנים ואמרו, ראינוהו בזמנו, ובגליל עברו לא נראה, וקבלן רפן גמליאל. אמר רבי דוסא בן הרפינס, עדי שקר הו, היאך מעידין על האשה שילדה, ולמחר כרסה בין שניה. אמר לו רבי יהושע, רואה אני את דבריה:

ט שלח לו רפן גמליאל, גזרני עליך שתבוא אצלי במסלף ובמעוטיה ביום הפפורים שחל להיות בחשבונה. הלך ומצאו רבי עקיבא מצר, אמר לו, יש לי ללמוד שכל מה שעשה רפן גמליאל עשוי, שנאמר, (ויקרא כג) אלה מועדי יי מקראי קדש, אשר תקראו אתם, בין בזמן בין שלא בזמן, אין לי מועדות אלא אלו. בא לו אצל רבי דוסא בן הרפינס, אמר לו, אם באין אני לדון אחר בית דינו של רפן גמליאל, צריכין אני לדון אחר כל בית דין ובית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו, שנאמר (שמות כד), ויעל משה ואהרן נדב ואביהוא ושבעים מזקני ישראל. ולמה לא נתפרשו שמותן של זקנים,

אלא ללמד, שכל שלשה ושלשה שעמדו בית דין על ישראל, הרי הוא כבית דינו של משה. נטל מקלו ומעוטי בידו, והלך לבינה אצל רפן גמליאל ביום שחל יום הפפורים להיות בחשבונה. עמד רפן גמליאל ונשקו על ראשו, אמר לו, בא בשלום, רבי ומלמידי, רבי בחכמה, ומלמידי שקבלת את דברי:

פרק ג

א ראוהו בית דין וכל ישראל, נחקרו העדים, ולא הספיקו לומר מקדש, עד שחשכה, הרי זה מעבר. ראוהו בית דין בלבד, נעמדו שנים ונעידו בפניהם, ויאמרו מקדש מקדש. ראוהו שלשה והן בית דין, נעמדו השנים ויושיבו מחבריהם אצל היחיד ונעידו בפניהם, ויאמרו מקדש מקדש, שאין היחיד נאמן על ידי עצמו:

ב כל השופרות פשרין חוץ משל פרה, מפני שהוא קרן. אמר רבי יוסי, והלא כל השופרות נקראו קרן, שנאמר (יהושע ו), במשך בקרן היובל:

ג שופר של ראש השנה של יעל, פשוט, ופיו מצפה זקב, ושתי תצוצרות מן הצדדין. שופר מאריך ותצוצרות מקצרות, שמצנת היום בשופר:

ד בתעניות, בשל זכרים כפופין, ופיהן מצפה כסר, ושתי תצוצרות

בְּאֶמְצָע. שׁוֹפָר מְקַצֵּר וְחֻצּוֹצְרוֹת
מְאָרִיכוֹת, שְׁמִצּוֹת הַיּוֹם בְּחֻצּוֹצְרוֹת:

ה שָׁנָה הַיּוֹבֵל לְרֹאשׁ הַשָּׁנָה לְתַקִּיעָה
וּלְבִרְכוּת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, בְּרֹאשׁ
הַשָּׁנָה תוֹקְעִין בְּשָׁל זָכָרִים, וּבַיּוֹבֵל
בְּשָׁל יְעָלִים:

ו שׁוֹפָר שֶׁנִּסְדַּק וְנִדְבָקוּ, פְּסוּל. דְּבַק
שֶׁבְּרֵי שׁוֹפְרוֹת, פְּסוּל. נֶגֶב וּסְתָמוֹ,
אִם מַעֲכָב אֶת הַתַּקִּיעָה, פְּסוּל. וְאִם
לֹא, כָּשֵׁר:

ז הַתּוֹקֵעַ לַתּוֹף הַבּוֹר אוֹ לַתּוֹף הַדּוֹת
אוֹ לַתּוֹף הַפֶּסֶס, אִם קוֹל שׁוֹפֵר שָׁמַע,
יֵצֵא. וְאִם קוֹל הַבֶּרֶה שָׁמַע, לֹא יֵצֵא.
וְכֵן מִי שֶׁהֵיָה עוֹבֵר אַחֲוָרֵי בֵּית
הַכְּנֶסֶת, אוֹ שֶׁהֵיָה בֵּיתוֹ סְמוּךְ לְבֵּית
הַכְּנֶסֶת, וְשָׁמַע קוֹל שׁוֹפָר אוֹ קוֹל
מִגִּלָּה, אִם כִּנּוֹן לְבוֹ, יֵצֵא. וְאִם לֹא,
לֹא יֵצֵא. אִף עַל פִּי שֶׁזָּנָה שָׁמַע וְזָה
שָׁמַע, זָה כִּנּוֹן לְבוֹ וְזָה לֹא כִּנּוֹן לְבוֹ:

ח וְהִיָּה פֶּאֶשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבֵּר
יִשְׁרָאֵל וְגו' (שְׁמוֹת יז), וְכִי יִדְּיוּ שָׁל
מִשָּׁה עוֹשׂוֹת מִלְחָמָה אוֹ שׁוֹבְרוֹת
מִלְחָמָה. אֲלֵא לֹא לֹאמַר לָךְ, כָּל זְמַן שֶׁהָיוּ
יִשְׁרָאֵל מִסְתַּכְּלִים כָּלִפִּי מַעֲלָה
וּמִשְׁעֲבָדִין אֶת לִבָּם לְאַבְיָהֶם
שֶׁבִּשְׂמִים הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לֹא,
הָיוּ נוֹפְלִין. כִּי־יֵצֵא בְּדָבָר אֶתְּהָ אוֹמֵר,
(בַּמַּדְבָּר כֹּא) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׁים
אֹתוֹ עַל גֹּס, וְהִיָּה כָּל הַנְּשׁוּף וְרֹאֶה
אֹתוֹ נָחִי. וְכִי נָחַשׁ מִמִּית, אוֹ נָחַשׁ
מִסִּיָּה. אֲלֵא, בְּזִמְנוֹ שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין
כָּלִפִּי מַעֲלָה וּמִשְׁעֲבָדִין אֶת לִבָּם

לְאַבְיָהֶן שֶׁבִּשְׂמִים, הָיוּ מִתְרַפְּאִים,
וְאִם לֹא, הָיוּ נִמְוָקִים. תִּרְשִׁי, שׁוֹטָה,
וְקִטָּן, אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יָדֵי
חוֹבְתָן. זֶה הַכָּלֵל, כָּל שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב
בְּדָבָר, אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יָדֵי
חוֹבְתָן:

פרק ד

א יוֹם טוֹב שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה שֶׁחָל
לַהֲיוֹת בַּשַּׁבָּת, בְּמִקְדָּשׁ הָיוּ תוֹקְעִים,
אַבֵּל לֹא בַּמִּדְיָנָה. מִשְׁחַרְבַּ בֵּית
הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן כֵּן וּזְכָאִי,
שֶׁיְהִי תוֹקְעִין בְּכָל מְקוֹם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית
דִּין. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר. לֹא הִתְקִין רַבִּי
יוֹחָנָן כֵּן וּזְכָאִי אֲלֵא כִּיבְנָה בְּלִבָּד.
אָמְרוּ לוֹ, אֶחָד יִבְנֶה וְאֶחָד כָּל מְקוֹם
שֶׁיֵּשׁ בּוֹ בֵּית דִּין:

ב וְעוֹד זֹאת הִתְּהָ יְרוּשָׁלַיִם יִתְּרָה עַל
יִבְנָה, שֶׁכָּל עִיר שֶׁהִיא רוֹאֶה וְשׁוֹמַעַת
וְקִרְוָה וִיכוּלָה לְבוֹא, תוֹקְעִין.
וּבִיבְנָה לֹא הָיוּ תוֹקְעִין אֲלֵא בְּבֵּית דִּין
בְּלִבָּד:

ג בְּרֹאשׁוֹנָה הִיָּה הַלּוּלָב נִטָּל בְּמִקְדָּשׁ
שְׁבָעָה, וּבַמִּדְיָנָה יוֹם אֶחָד. מִשְׁחַרְבַּ
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, הִתְקִין רַבִּי יוֹחָנָן כֵּן
וּזְכָאִי שֶׁהִיא לּוּלָב נִטָּל בַּמִּדְיָנָה שְׁבָעָה
זָכָר לְמִקְדָּשׁ, וְשִׁיָּהָ יוֹם הֶגֶף כָּלוּ
אֲסוּר:

ד בְּרֹאשׁוֹנָה הָיוּ מְקַבְּלִין עֲדוֹת הַחֹדֶשׁ
כָּל הַיּוֹם, פַּעַם אַחַת נִשְׁתַּהוּ הָעֲדִים
מִלְּבוֹא, וְנִתְקַלְקְלוּ הַלּוּיִם בַּשִּׁיר,
הִתְקִינוּ שָׁלָא יְהִי מְקַבְּלִין אֲלֵא עַד
הַמִּנְחָה. וְאִם בָּאוּ עֲדִים מִן הַמִּנְחָה

וּלְמַעֲלָה, נוֹהֲגִין אוֹתוֹ הַיּוֹם קֹדֶשׁ
וּלְמַחֲרָ קֹדֶשׁ. מִשְׁחָרְבַּי בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
הַתְּקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁיְהִי
מִקְבָּלִין עֲדוֹת הַדָּשׁ כָּל הַיּוֹם. אָמַר
רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן קֶרְחָה, וְעוֹד זֹאת
הַתְּקִין רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, שֶׁאֶפְלוּ
רֹאשׁ בֵּית דִּין בְּכָל מְקוֹם, שְׁלֹא יְהִי
הַעֲדִים הוֹלְכִין אֶלָּא לְמָקוֹם הַנֶּעֱדָה:

ה סֵדֶר בְּרֻכּוֹת, אוֹמֵר אַבּוֹת וּגְבוּרֹת
וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוֹלֵל מַלְכוּיּוֹת עֲמֻקָּה,
וְאֵינּוּ תוֹקֵעַ. קֹדֶשֶׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ.
זְכָרוֹנוֹת, וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ.
וְאוֹמֵר עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת פְּהֻגִים,
דְּבָרֵי רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי. אָמַר לוֹ רַבִּי
עֲקִיבָא, אִם אֵינּוּ תוֹקֵעַ לְמַלְכוּיּוֹת,
לָמָּה הוּא מְזַכֵּר אֶלָּא אוֹמֵר אַבּוֹת
וּגְבוּרֹת וּקְדֻשַׁת הַשֵּׁם, וְכוֹלֵל מַלְכוּיּוֹת
עִם קֹדֶשֶׁת הַיּוֹם, וְתוֹקֵעַ. זְכָרוֹנוֹת,
וְתוֹקֵעַ. שׁוֹפְרוֹת, וְתוֹקֵעַ. וְאוֹמֵר
עֲבוּדָה וְהוֹדָאָה וּבִרְכַּת פְּהֻגִים:

ו אֵין פּוֹחֲתִין מַעֲשֶׂרָה מַלְכוּיּוֹת,
מַעֲשֶׂרָה זְכָרוֹנוֹת, מַעֲשֶׂרָה שׁוֹפְרוֹת.
רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי אוֹמֵר, אִם אָמַר
שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ מַפְלֹן, יָצָא. אֵין מְזַכְרִין
זְכָרוֹן מַלְכוּת וְשׁוֹפֵר שֶׁל פְּרָעָנוֹת.
מִתְחִיל בַּתּוֹרָה וּמִשְׁלִים בִּנְבִיא. רַבִּי
יוֹסִי אוֹמֵר, אִם הִשְׁלִים בַּתּוֹרָה, יָצָא:

ז הָעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם טוֹב שֶׁל
רֹאשׁ הַשָּׁנָה, הַשְׁנִי מִתְקִיעַ וּבִשְׁעַת
הַהֵלֶל הָרִאשׁוֹן מִקְרָא אֶת הַהֵלֶל:

ח שׁוֹפֵר שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה, אֵין
מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם, וְאֵין

מִפְקָחִין עָלָיו אֶת הַגָּל, לֹא עוֹלִין
בְּאֵילָן, וְלֹא רוֹכְבִין עַל גְּבִי כְּהֶמָּה,
וְלֹא שָׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְאֵין חוֹתְכִין
אוֹתוֹ בֵּין בְּדָבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוּת,
וּבֵין בְּדָבָר שֶׁהוּא מְשׁוּם לֹא מַעֲשֶׂה.
אֲבָל אִם רָצָה לִמֵּן לְתוֹכוֹ מִיֵּם אוֹ יָוֵן,
יִתֵּן. אֵין מַעֲכָבִין אֶת הַתִּינוּקוֹת
מִלְתִּקְוָע, אֲבָל מִתַּעֲסָקִין עִמָּהֶן עַד
שֶׁיִּלְמּוּדוֹ. וְהַמַּתְעַסֵּק, לֹא יָצָא,
וְהַשּׁוֹמֵעַ מִן הַמַּתְעַסֵּק, לֹא יָצָא:

ט סֵדֶר תְּקִיעוֹת, שְׁלֹשׁ, שֶׁל שְׁלֹשׁ
שְׁלֹשׁ. שְׁעוֹר תְּקִיעָה כְּשֶׁלֶּשׁ תְּרֵיעוֹת.
שְׁעוֹר תְּרֵיעָה כְּשֶׁלֶּשׁ יְכָבוֹת. תִּקְעַת
כְּרָאשׁוֹנָה, וּמִשְׁדֵּי בִשְׁנֵיהֶם כְּשִׁתִּים, אֵין
בִּידוֹ אֶלָּא אֶחָת. מִי שֶׁבִּרְדָּה וְאַחֲרָיָה
נִתְמַנָּה לוֹ שׁוֹפֵר, תוֹקֵעַ וּמְרִיעַ וְתוֹקֵעַ
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. כְּשֶׁם שֶׁשְׁלִים צָבוּר
סִיב, כִּף כָּל יָחִיד וְיָחִיד סִיב. רַבֵּן
גְּמִלְיָאֵל אוֹמֵר, שְׁלִים צָבוּר מוֹצִיא
אֶת הַרְבֵּים יְדֵי חוֹבְתָן: